

Odluka:

Revt 71/2016-3

Zbirni podatci

Broj odluke: Revt 71/2016-3
ECLI broj: ECLI:HR:VSRH:2020:7340
Datum odluke: 02.12.2020
Vrsta odluke: Presuda i rješenje
Vrsta predmeta: Građanski - revizija
Odjel: GRAĐANSKI ODJEL
[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Revt 71/2016-3

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Revt 71/2016-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A
I
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Davorke Lukanović-Ivanišević predsjednice vijeća, Ljiljane Hrastinski Jurčec članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, Mirjane Magud članice vijeća, mr. sc. Dražena Jakovine člana vijeća i Goranke Barać-Ručević članice vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Republike Hrvatske, koju zastupa punomoćnica L. P. iz Županijskog državnog odvjetništva u Splitu, protiv tuženika 1. P. P. iz P., kojeg zastupa punomoćnica R. P. I., odvjetnica u S., i 2. A. J. B. d.d. u stečaju, S., kojeg zastupa punomoćnica M. J., odvjetnica u S., radi utvrđenja, odlučujući o reviziji tužiteljice te reviziji 1. tuženika protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske poslovni broj PŽ-5599/14-3 od 15. rujna 2015., kojom je djelomično potvrđena i djelomično preinačena (odluka o troškovima) presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014., u sjednici održanoj 2. prosinca 2020.,

p r e s u d i o j e:

Odbija se revizija tužiteljice Republike Hrvatske, kao neosnovana.

r i j e š i o j e:

Odbacuje se revizija tuženika P. P., kao nedopuštena.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014., odbijen je (toč. I. izreke) kao neosnovan zahtjev tužitelja koji glasi:

„Utvrdjuje se daje bez pravnog učinka prema stečajnoj masi A. J. B. d.d. u stečaju Ugovor o zamjeni dionica od 18.02.2000.godine zaključen između tuženika ad.I. i tuženika ad.2., a kojim je tuženik ad. 1. postao vlasnik 5000 dionica C. d.d. serijskih brojeva ... nominalne vrijednosti 3.800,00 kn po dionici, a tuženik ad.2. postao vlasnik 6605 dionica A. J. B. d.d. serijskih brojeva ... nominalne vrijednosti 2.900,00 kn po dionici, pa je dužan tuženik ad.I. u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe uplatiti u stečajnu masu tuženika ad.2. iznos od 19.000.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom koja na navedeni iznos teče od 18.02.2000 godine do isplate.“

Odlukom o troškovima postupka sadržanom u toč. II. izreke naloženo je tužitelju da naknadi tuženiku I. troškove parničnog postupka u iznosu od 151.875,00 kn, a tuženiku 2. naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 97.500,00 kn, dok je zahtjev tuženika I. za daljnjom naknadom troškova postupka u iznosu od 2.379.375,00 kn kao i zahtjev tuženika 2. za daljnjom naknadom troškova postupka u iznosu od 1.532.500,00 kn odbijen kao neosnovan.

Presudom suda drugog stupnja, u povodu žalbi tužiteljice te tuženika 1. P. P. (dalje: prvotuženik), suđeno je:

„I. Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014. u točki I. izreke i u dijelu točke II. izreke kojim je naloženo tužitelju u roku od osam dana naknaditi prvotuženiku parnične troškove u iznosu od 124.760,00 kn (stodvadesetčetiritisućesedamstošezdeset kuna), a drugotuženiku parnične troškove u iznosu od 85.525,00 kn (osamdesetpettisućapetstodvadesetpet kuna).

II. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014. u dijelu točke II. izreke kojim je naloženo tužitelju platiti u roku osam dana parnične troškove prvotuženiku u iznosu od 27.115,00 kn i drugotuženiku iznos od 11.975,00 kn i sudi:

Odbijaju se zahtjevi prvotuženika za naknadu parničnih troškova u iznosu od 27.115,00 kn (dvadesetsedamtisućastopetnaest kuna) i drugotuženika u iznosu od 11.975,00 kn (jedanaesttisućadevetsedamdesetpet kuna) kao neosnovani.

III. Odbija se žalba prvotuženika kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014. u dijelu točke II. izreke kojim je odbijen prvotuženikov zahtjev za naknadu daljnjeg parničnog troška u iznosu od 2,379.375,00 kn (dvamilijunatristosedamdesetdevettisućatristosedamdesetpet kuna).

IV. Odbija se tužiteljev zahtjev za naknadu troška žalbenog postupka u iznosu od 7.500,00 kn (sedamtisućapetsto kuna) kao neosnovan.“

Protiv drugostupanjske presude reviziju je podnijela tužiteljica zbog bitne povrede parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže preinačiti nižestupanjske presude i u cijelosti usvojiti tužbeni zahtjev i obvezati tuženika na naknadu parničnog troška, podredno ukinuti nižestupanjske presude i predmet vratiti na ponovno suđenje.

Protiv drugostupanjske presude (u dijelu u kojem je odbijen sa zahtjevom za naknadu parničnih troškova) reviziju je podnio i prvotuženik.

Odgovori na revizije nisu podneseni.

Revizija tužiteljice nije osnovana, dok revizija prvotuženika nije dopuštena.

U odnosu na reviziju tužiteljice:

Prema odredbi čl. 392.a st. 1. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,

117/03, 88/05, 84/08, 57/11 i 25/13 - dalje: ZPP) u povodu revizije iz čl. 382. st. 1. ZPP revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i samo u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Suprotno navodima revizije drugostupanjska presuda nema nedostataka zbog kojih se ne bi mogla ispitati, jer su razlozi presude jasni i razumljivi i sukladni sa stanjem spisa te sadržajem zapisnika i isprava u spisu, pa stoga nije osnovan revizijski prigovor postojanja bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP.

Nije ostvarena istaknuta bitna povreda odredaba parničnog postupka na koju se tužiteljica poziva navodeći da je drugostupanjski sud „(...) odbio izvesti dokaz dopunskim vještačenjem na sve okolnosti i prigovore koje je tužitelj obrazloženo naveo u svom podnesku (...) a istom je povredom zahvaćena i odluka suda drugog stupnja“. Naime, iz tih navoda revizije proizlazi da tužiteljica smatra da je u postupku pred drugostupanjskim sudom počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP u svezi s čl. 375. st. 1. ZPP, odnosno da je drugostupanjski sud propustio sankcionirati bitnu povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP u vezi čl. 8. ZPP učinjenu u postupku pred prvostupanjskim sudom te da je u ukupnosti počinjena povreda iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP.

Suprotno tvrdnjama tužiteljice, iz obrazloženja prvostupanjske presude proizlazi vrlo detaljno i jasno obrazloženje neprihvatanja prigovora usmjerenih na nalaz sudskog vještaka, dok iz pobijane drugostupanjske presude proizlazi da ta presuda sadrži jasne razloge iz kojih se može provjeriti na kojim utvrđenjima i uvjerenjima je sud temeljio svoju ocjenu o neosnovanosti žalbe i kojima je drugostupanjski sud sukladno čl. 375. st. 1. ZPP odgovorio na žalbene navode tužiteljice koji su od odlučnog značenja.

Pritom je potrebno napomenuti kako se sud drugog stupnja u pobijanoj odluci očitovao o identičnom žalbenom prigovoru i naveo kako „(...) u odnosu na žalbeni navod tužitelja da je on predložio izvođenje dopunskog vještačenja po vještaku A. B. dipl. eoc. valja navesti da je prvostupanjski sud na ročištu 29. siječnja 2014. (list 768. spisa) odbio izvesti predloženi dokaz uz dano obrazloženje sukladno čl. 300. ZPP-a koje prihvaća i ovaj sud. Osim toga, prvostupanjski sud je prilikom ocjenjivanja osnovanosti tužiteljevog zahtjeva uzeo u obzir i stav žalbenog suda izražen u presudi pod poslovnim brojem PŽ-4075/07-3 od 2. listopada 2012. (list 648. - 653. spisa) da daljnje raspolaganje prvotuženika s dionicama C. d.d. nije predmet ovog postupka.“

U pobijanoj presudi nije se ostvario ni revizijski prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet ovoga spora bio je tužbeni zahtjev tužiteljice da se utvrdi ništavim pravni posao - Ugovor o zamjeni dionica od 18. veljače 2000., sklopljen između prvo i drugotuženika, kojim je prvotuženik postao vlasnik 5000 dionica C. d.d. serijskih brojeva ... nominalne vrijednosti 3.800,00 kn po dionici, a drugotuženik postao vlasnik 6605 dionica A. J. B. d.d. serijskih brojeva ... nominalne vrijednosti 2.900,00 kn po dionici, koji je pravomoćno odbijem presudom suda prvog stupnja poslovnog broja P-614/04 od 11. travnja 2007. (potvrđenoj presudom suda drugog stupnja poslovnog broja PŽ-4075/07-3 od 2. listopada 2012.

Tome zahtjevu je tužiteljica (eventualno) kumulirala i zahtjev da se utvrdi kako je navedeni pravni posao bez učinka prema stečajnoj masi drugotuženika te da je prvotuženik dužan u stečajnu masu vratiti koristi njime ostvarene, odnosno iznos od 19.000.000,00 kn spp, o kojem je suđeno u ponovljenom postupku i koji je sada predmet ove revizije.

Nižestupanjski sudovi su odbili tužbeni zahtjev nakon što su ocjenom izvedenih dokaza utvrdili kako sklapanjem pobijanog Ugovora nije došlo do oštećenja vjerovnika drugotuženika, odnosno smanjenja mogućnosti namirenja njegovih vjerovnika. Zbog toga se u konkretnom slučaju nisu ispunile opće pretpostavke za pobijane pravnih radnji stečajnog dužnika iz čl. 127. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/06 - dalje: SZ), dok daljnja raspolaganja prvotuženika navedenim dionicama C. d.d. nisu predmet ovog postupka.

U konkretnom slučaju zamijenjene su dionice C. d.d., koje zbog činjenice što su bile založene u korist M. B. (na temelju ugovora o skrbi od 12. veljače 1998.), kao sredstvo osiguranja vraćanja kredita drugo tuženika A. J. d.d. u iznosu od 3.000.000,00 DEM, te društva C. d.d. u iznosu od 2.000.000,00 DEM (a za koje je drugo tuženik izdao garanciju) nisu imale tržišnu vrijednost u nominalnom iznosu od 3.800,00 kn po dionici, odnosno nisu imale nikakvu tržišnu vrijednost.

Nikakvu tržišnu vrijednost nisu imale niti zamijenjene dionice drugo tuženika zbog trajne insolventnosti i prezaduženosti banke.

Imajući u vidu činjenice utvrđene pred nižestupanjskim sudovima u njihovoj ukupnosti, ovaj sud smatra da revizijom tužiteljice (koja u bitnom sadrži prigovore već iznošene tijekom nižestupanjskih postupaka o kojima su se oba suda višestruko i pravilno izjasnila), nije dovedena u pitanje pravilna primjena materijalnog prava.

Iz odredbe čl. 127. SZ proizlaze opće materijalno pravne pretpostavke za pobijanje dužnikovih pravnih radnji koje za uspješno pobijanje moraju biti kumulativno ispunjene. To su: a) otvoren stečajni postupak nad stečajnim dužnikom, b) pravna radnja poduzeta prije otvaranja stečajnog postupka, c) daje pobijana radnja dovela je do oštećenja ili pogodovanja vjerovnika te d) krajnji rezultat pobijanja mora očitovati u povećanju mogućnosti namirenja svih vjerovnika, odnosno da između pobijane pravne radnje i umanjenja imovine dužnika iz koje se mogu namiriti vjerovnici mora postojati uzročna veza koja bi postojala ukoliko bi namirenje ukupnosti stečajnih vjerovnika bilo uspješnije da pobijana pravna radnja nije poduzeta.

Naime, pravnom radnjom koja se pobija u povodu stečaja, moraju stečajni vjerovnici biti objektivno oštećeni u njihovoj ukupnosti, odnosno da su njome neki od njih pogodovani (čl. 127. SZ). Objektivno, oštećenje postoji onda kada je pravnom radnjom aktivna (stečajna) masa smanjena i time mogućnost namirenja vjerovnika umanjena, otežana ili odgođena do čega može doći ne samo radnjama kojima se izravno umanjuje aktivne mase, već i onda kada preuzimanjem obveza nastaje povećanje dugovne (pasivne) mase. Dakle, oštećenje vjerovnika postoji uvijek kada bi s ekonomskoga aspekta mogućnost namirenja ukupnosti stečajnih vjerovnika bila veća da do radnje nije došlo.

Stoga, se odgovor na pitanje je li poduzimanjem određene pravne radnje došlo do oštećenja vjerovnika može se davati samo od slučaja do slučaja. Osnovu za tu ocjenu trebaju činiti gospodarski (ekonomski) kriteriji. Pritom bi trebalo usporediti realni razvoj odgovornosti na temelju pravne radnje s hipotetskim, vrlo vjerojatnim, razvojem koji bi se zbio da pravna radnja nije bila poduzeta. Ako se čak i da pravna radnja nije poduzeta vjerovnici ne bi mogli bolje namiriti, ne bi bilo oštećenja vjerovnika, pa ni pobijanje ne bi bilo moguće, odnosno uspješno.

Dakle, da bi pobijanje bilo osnovano njime mora biti ostvarena svrha pobijanja - krajnji rezultat pobijanja mora se očitovati u povećanju mogućnosti namirenja ukupnosti vjerovnika. U konkretnom slučaju pobijanje pravnog posla zamjene dionica - zbog opterećenosti zamijenjenih dionica pravima trećih - ne bi moglo dovesti do povećanja mogućnosti namirenja ukupnosti vjerovnika, kako su to pravilno zaključili sudovi nižeg stupnja.

U odnosu na sve ostale činjenice i okolnosti konkretnog slučaja ovaj sud upućuje na obrazloženje prvostupanjske presude. Ovo stoga što je odredbom čl. 396.a st. 1. ZPP dano je ovlaštenje ovome sudu da se u slučaju kada odbija reviziju iz čl. 382. st. 1. ZPP, umjesto posebnog obrazloženja, pozove na razloge iz prvostupanjske, odnosno drugostupanjske odluke. U tom je slučaju dužan uz svoju presudu na internetskim stranicama objaviti i odluku na koju se poziva (čl. 396.a st. 2. ZPP).

S obzirom na to da je sud prvog stupnja vrlo razložno i detaljno iznio činjenice i razloge zbog kojih nisu ostvarene opće pretpostavke pobijanja u smislu odredbe čl. 127. SZ, to, uz iznijeto ovoj presudi, revizijski sud upućuje na razloge presude suda prvog stupnja.

Na internetskim stranicama uz ovu presudu objavit će se presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-1736/12 od 31. ožujka 2014.

Slijedom navedenog, valjalo je na temelju odredbe čl. 393. ZPP u vezi čl. 396.a ZPP reviziju tužiteljice odbiti kao neosnovanu i presuditi kao u izreci.

O reviziji prvotuženika:

Prvotuženik podnosi (redovnu) reviziju temeljem odredbe čl. 382. st. 1. ZPP, a podredno i (izvanrednu) reviziju temeljem

odredbe čl. 382. st. 2. ZPP, protiv dijela presude suda drugog stupnja kojim je odbijena žalba prvotuženika P. P. i potvrđena presuda suda prvog stupnja u dijelu toč. II. izreke kojim je odbijen njegov zahtjev za naknadu daljnjeg parničnog troška u iznosu od 2.379.375,00 kn.

Imajući u vidu cjelokupan sadržaj revizije, ovaj sud utvrđuje kako prvotuženik kroz prigovore načinu utvrđivanja vrijednosti predmeta spora zapravo osporava odluku o troškovima parnice (rješenje o troškovima).

Protiv odluke o troškovima parnice nije dopuštena revizija, kako ona iz odredbe čl. 382. st. 1. ZPP, tako ni reviziju temeljena na odredbi čl. 382. st. 2. ZPP.

Naime, prema odredbi čl. 164. st. 4. ZPP, o zahtjevu za naknadu parničnih troškova sud odlučuje u presudi ili rješenju kojim se dovršava parnični postupak, s tim da se odluka o troškovima parnice koja je sadržana u presudi smatra rješenjem (čl. 129. st. 4. ZPP). Stoga je u pogledu dopuštenosti revizije protiv pravomoćne odluke o troškovima parničnog postupka, mjerodavna odredba čl. 400. st. 1. ZPP koja glasi: Stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je postupak pravomoćno završen u sporovima u kojima bi revizija bila dopuštena protiv drugostupanjske presude (čl. 382.).

Iz navedene odredbe proizlazi da je revizijom dopušteno pobijati samo ona rješenja drugostupanjskog suda koja predstavljaju pojedinačni akt o predmetu spora i kojima se dovršava postupak po tužbi, pa je za ocjenu o dopuštenosti revizije protiv rješenja o troškovima parničnog postupka, prije svega, potrebno ocijeniti ima li rješenje o parničnim troškovima karakter takvog pojedinačnog akta čijom se pravomoćnošću dovršava parnični postupak.

Rješenje drugostupanjskog suda o troškovima parničnog postupka nije rješenje iz čl. 400. st. 1. ZPP protiv kojega je dopuštena revizija jer u pogledu parničnih troškova spor niti počinje niti se dovršava. Sama okolnost što se rješenje o troškovima postupka donosi u presudi ili rješenju kojim se pravomoćno dovršava postupak pred sudom ne daje tom rješenju svojstvo rješenja kojim se pravomoćno završava parnični postupak. Parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka (čl. 151. st. 1. ZPP), o njima sud odlučuje u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom (čl. 164. st. 1. i 2. ZPP), ali nemaju karakter rješenja iz čl. 400. st. 1. ZPP.

Slijedom izloženog, u ovom slučaju nije ispunjen temeljni kriterij dopuštenosti revizije po čl. 400. st. 1. ZPP, jer rješenje o troškovima postupka ne ulazi u kategoriju rješenja iz te odredbe, pa je potrebno posebno naglasiti kako protiv rješenja o troškovima parnice revizija uopće nije dopuštena (tako i u odluci poslovni broj Rev-1353/11 od 17. studenoga 2015. i drugima).

Uz sve navedeno, još se naglašava kako je u pogledu nedopuštenosti revizije protiv pravomoćnog rješenja o troškovima parničnog postupka zauzeto pravno shvaćanje na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 16. studenog 2015. koje glasi: „Pravomoćno rješenje o troškovima parničnog postupka nije rješenje protiv kojega bi bila dopuštena revizija.“

Slijedom svega izloženog, reviziju prvotuženika je valjalo odbaciti na temelju odredbe čl. 400. st. 1. ZPP, kako je to u izreke ovog rješenja.

Zagreb, 2. prosinca 2020.

Predsjednica vijeća:

Davorka Lukanović-Ivanišević, v.r.